

DRUŠTVENI UČINAK

Doc.dr.sc. Branko Ančić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti

IDIZ

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Što je društveni učinak

- ...posljedica na ljude bilo koje javne ili privatne akcije (djelovanja) koje mijenjaju načine na koje ljudi žive, rade, igraju se, međusobno se povezuju, organiziraju kako bi ostvarili svoje potrebe i općenito kako da žive kao članovi društva

Društveni utjecaji uključuju promjene...

- načina života ljudi
- na njihovu kulturu
- zajednice
- na političke sustave
- na okoliš
- na zdravlje i blagostanje
- na osobna i vlasnička prava
- te na strahove i aspiracije.

“Have you got an Environmental Impact Statement for that castle, son?”

LJUDSKE ZAJEDNICE SU POSEBNE

- Po čemu?

Ljudske zajednice mogu **reagirati u očekivanju promjene – već samo objašnjenje potencijala intervencije jest na neki način intervencija!**

Ljudske zajednice mogu utjecati na prirodu intervencije – **uključivanje ljudi u procese i strategije intervencije mijenja i procese i ishode – a „change has a way of creating other changes”**

Ljudske zajednice su **dinamičan sistem** i zato je (obzirom na vrstu intervencije) katkad dobro provoditi procjenu društvenog učinka tijekom intervencije kako bi se moglo reagirati na **izviruće događaje**

Važna koraci procjene društvenog učinka

1. Dati jasan opis predloženih aktivnosti/akcija/intervencije
2. Uključiti sve vrste učinaka: društvene, gospodarske, ekološke, kulturne
3. Jasno opisati/razgraničiti ciljanu ljudsku zajednicu (korisnike)
4. Opisati alternativna buduća stanja (kod ex-ante procjene)

"Well he certainly does a very thorough risk analysis."

Procjena društvenog učinka

- „*Procjena društvenog učinka je **sistematična** analiza trajnih ili značajnih posljedica – namjeravanih i nenamjeravanih, pozitivnih i negativnih – uzrokovanih aktivnošću ili nizom aktivnosti*“ (u sklopu intervencije, uvođenja akta, politike, provođenja projekata civilnog društva i dr.)
- Analiza društvenog učinka – metodološki alat za analizu indikatora čija je promjena proizvela društveni učinak

Procjena društvenog učinka

U osnovi procjena društvenog učinka je **KOMPARATIVNA**,

- uspoređuje *baseline* (sadašnjost kao početnu točku, ili prošlost u evaluacijskim studijama) prije početka implementacije neke aktivnosti (projekta ili politike) s hipotetskim budućim stanjem (ili sadašnjim stanjem u evaluacijskim procjenama)
- često uspoređuje zajednicu A sa zajednicom B gdje se navedena intervencija već provela, odnosno B služi kao surogat za A
- buduća stanja zajednice A su funkcije različitih definiranih intervencija te „bez intervencije” služi kao član niza mogućih budućnosti

PRINCIPI ANALIZE DRUŠTVENOG UČINKA

1. Koristimo **samo one indikatore koji su pod direktnim utjecajem aktivnosti**
2. Koristimo **samo one indikatore koji utječu na učinak (imaju veze s učinkom)** – objašnjavamo samo posljedice intervencije, a ne ukupnu društvenu promjenu (važno je razumjeti na što se moglo, a na što se nije moglo utjecati)
3. Učinci kao posljedica promjene **moraju biti mjerljivi** – to ne znači kvantificirani – ali moramo moći uočiti učinak u bilo kojem vidu – što znači da svaka varijabla koju odlučimo obrađivati mora imati neku opažajnost; moramo moći **empirijski prikupiti podatke**

ODABIR UČINAKA

- Učinci su posljedica promjene u različitim indikatorima – društvene znanosti u svojim teorijama i empirijskim istraživanjima prepoznaju povezanosti između brojnih indikatora; primjerice – ukoliko je za neki infrastrukturni potrebna velika količina radne snage, ta nova radna snaga promijenit će demografsku sliku zajednice što će se manifestirati u vrijednostima i stavovima zajednice (kulturalni učinak), i profilu poslova (ekonomski učinak) i možda u veličini i strukturi lokalne vlasti (društveni učinak)
- Za analitičara društvenog učinka najveći je izazov **ograničiti relevantna područja analize i identificirati uzročno-posljedične veze među njima**

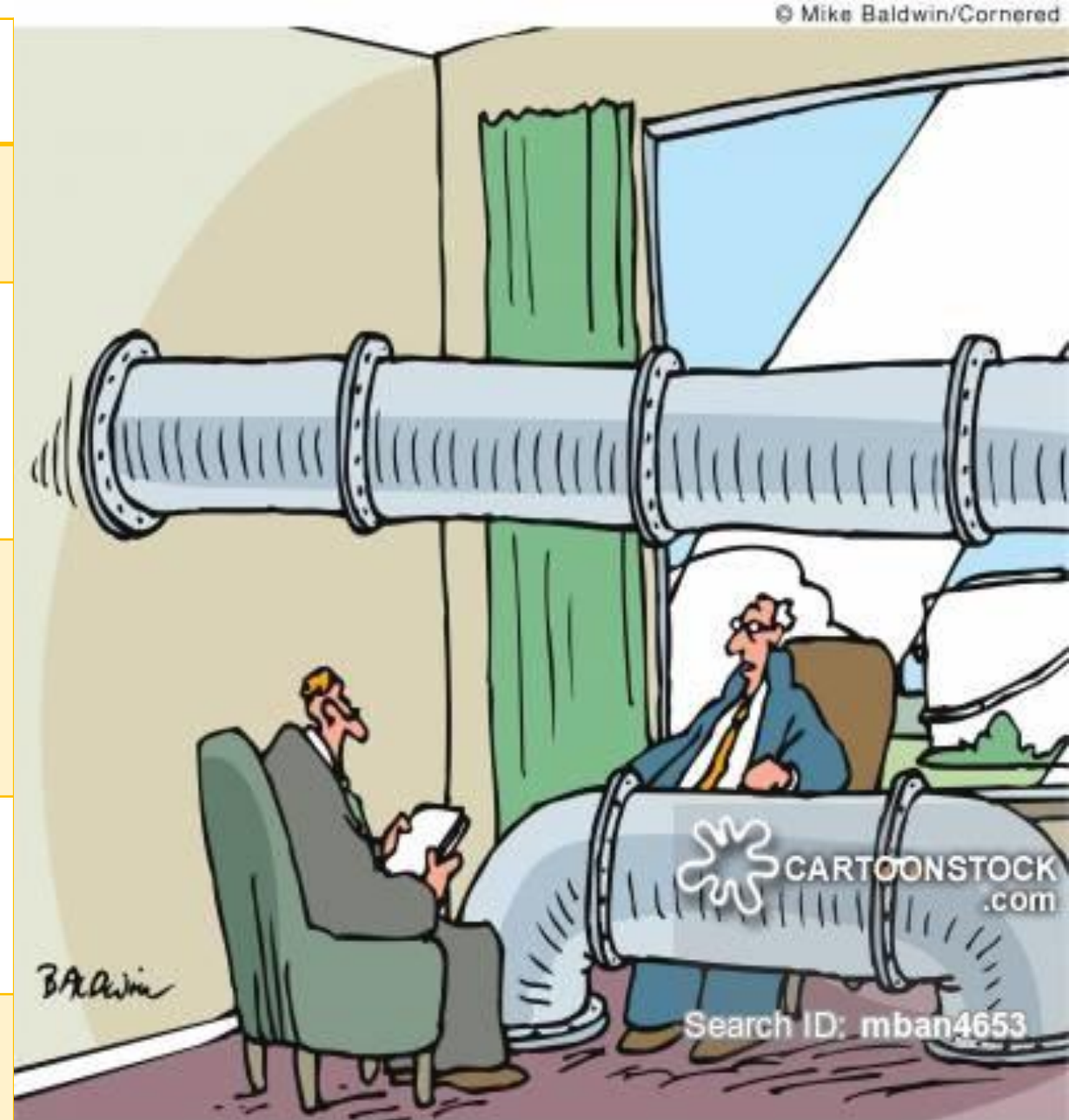
Svojstva učinaka koje moramo moći prepoznati

- Svaki učinak ima:
  - a) **Trajanje** – koje treba procijeniti
  - b) Intenzitet učinka **tijekom vremena** može se mijenjati
  - c) Intenzitet **u geografskom smislu** može biti različit za različita područja
  - d) Intenzitet u smislu **socijalne disperzije** – učinak može biti različit za različite ljude
  - e) Promjenjivost i različiti pozitivan i negativan smjer učinka (neke se dobre namjere mogu izjaloviti)

Sva ova svojstva učinka valja uzeti u obzir i opisati.

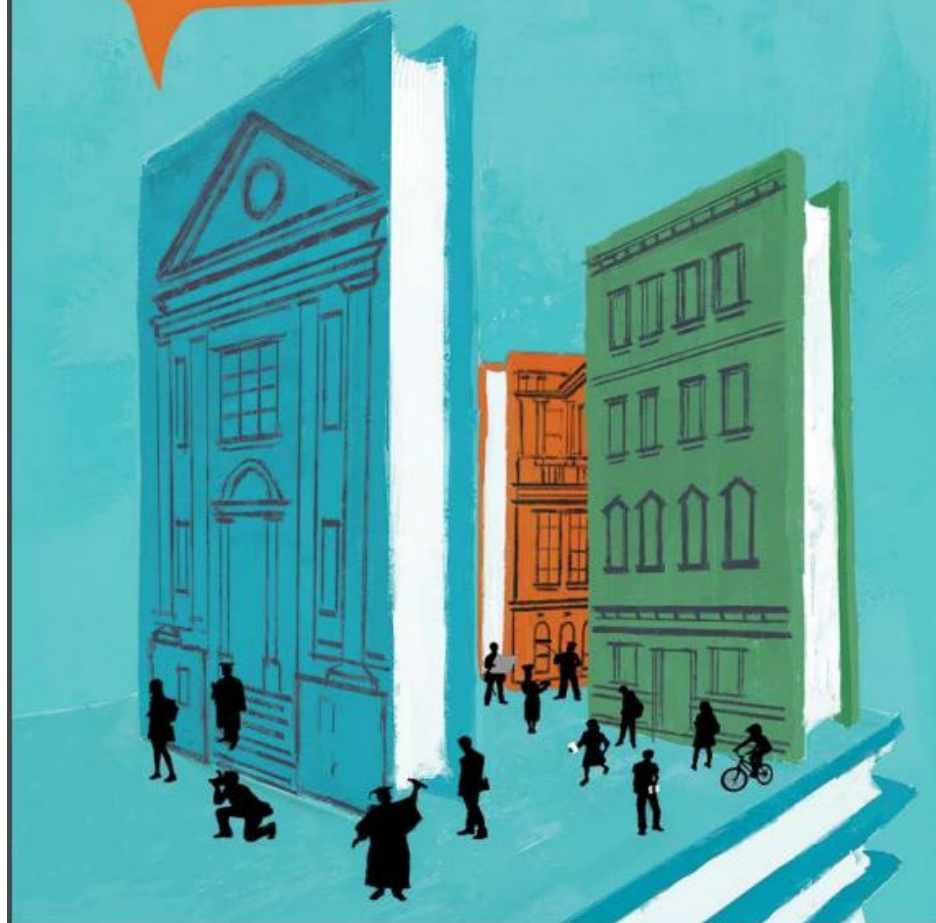
LANAC REZULTATA

INPUT	Financijska, ljudska i materijalna sredstva korištena za razvojnu intervenciju.
AKTIVNOSTI	Poduzete radnje ili izvršeni rad kroz koji se INPUTI, kao što su financijska sredstva, tehnička pomoć i druge vrste resursa mobiliziraju za proizvodnju specifičnih OUTPUTA
OUTPUT	Proizvodi, kapitalna roba i usluge koje proizlaze iz razvojne intervencije; također može uključivati promjene koje proizlaze iz intervencije koje su relevantne za postizanje ISHODA.
ISHOD	Vjerojatni ili ostvareni kratkoročni i srednjoročni učinci intervencije OUTPUTA.
UČINAK	Pozitivni i negativni, primarni i sekundarni dugoročni učinci proizvedeni razvojnim intervencijama, izravnom ili neizravno, namjeravano ili nenamjeravano.

“The environmental impact should be minimal. In any event, we can work around it.”

K internacionalizaciji
obrazovanja -
Sudjelovanje Republike
Hrvatske u Programu
za cjeloživotno učenje

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

NEZAVISNI SKLOP

1. Vrsta sektorskog programa iz Programa za cjeloživotno učenje
2. Broj provedenih projekata iz Programa za cjeloživotno učenje
3. Broj obuhvaćenih korisnika, odnosno osoba koje su sudjelovale u Programu za cjeloživotno učenje
4. Vrsta i veličina ustanove
5. Indeks procijenjenih institucionalnih prepreka za sudjelovanje u projektima Programa za cjeloživotno učenje
6. Indeks prijenosa znanja, vještina i iskustava osoba koje su sudjelovale u Programu.

ZAVISNI SKLOP

- 10 indeksa percipiranog napretka:
1. Spremnost zaposlenika na sudjelovanje u aktivnostima profesionalnog razvoja
  2. Upotreba novih pedagoških metoda
  3. Razvoj specifičnih stručnih znanja i vještina te jezičnih kompetencija
  4. Kapaciteti za upravljanje projektima
  5. Unutrašnja organizacija ustanove i povezanost kolektiva
  6. Razvoj (među)sektorskih i međunarodnih partnerstava
  7. Ugled i prepoznavanje ustanove u lokalnoj zajednici
  8. Europska dimenzija u obrazovanju
  9. Osobni razvoj polaznika (djece, učenika)
  10. Osobe s invaliditetom i osobe s manje mogućnosti

Reference

- Glasson, J., 2000. Socio-economic impacts 1: overview and economic impacts, in: Morris, P. and Therivel, R. (2000) (ed), *Methods of Environmental Impact Assessment*, Spon Press, London and New York
- Guidelines and Principles for Social Impact Assessment, 1994. Prepared by the Inter-organizational Committee on Guidelines and Principles for Social Impact Assessment.
- International Association for Impact Assessment. Social Impact Assessment, 2003. International Principles, Special Publication Series No. 2, May
- Rietbergen-McCracken, J. and Narayan, D. (1998): *Participation and Social Assessment: Tools and Techniques*, The World Bank, Washington DC.
- Burdge, Rabel J.; A community guide to social impact assessment; Social Ecology Press (2004)
- Brajdić Vuković, M., Ančić, B. i Domazet, M.; Podrška: Trajni učinak ili poticajni trenutak?; Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva (2014)
- Ančić, Branko; Klasnić, Ksenija. [Evaluacija sektorskih programa Comenius, Grundtvig i Leonardo da Vinci](#) // K internacionalizaciji obrazovanja - Sudjelovanje Republike Hrvatske u Programu za cjeloživotno učenje / Ivan Milanović - Litre ; Ivana Puljiz ; Filip Gašparović (ur.). Zagreb : Agencija za mobilnost i programe EU, 2016. Str. 60-157.